

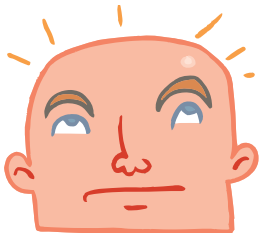

A saúde e a enfermidade

Substantivos

Doenças e sintomas

acne
 achaque [alifafe]
 afonia [rouquén]
 alergia
 alifafe [achaque]
 almorrás [hemorroides]
 alopecia [calvicie]

alucinação [desvarío, delirio]
 amigdalite [anxinas]
 ampola [bocha, vexiga]
 andazo
 anemia
 anxina de peito
 anxinas [amigdalite]
 apendicite
 apoplexia
 arrefriado [constipado]
 arrepío [calafrio]
 arroto [eructo]
 asma
 bocha [ampola, vexiga]
 bocio
 boqueira
 bronquite
 brumeiro [furuncho]
 calafrio [arrepío]
 calvicie [alopecia]
 cancro [cáncer]
 cancro [cáncer]
 cansazo [canseira, fátiga]
 canseira [cansazo, fátiga]

cárie
 carraspeira [rasquizo]
 caspa
 catarata
 catarreira [catarro]
 catarro [catarreira]
 cefalea
 cegueira
 celulite
 ciática
 cirrose
 cistite
 claustrofobia
 cólera
 cólico
 colite
 coma
 comechón [proído, prurito]
 constipado [arrefriado]
 conxuntivite
 corte [laña]
 coxeira
 delirio [desvarío, alucinação]
 denteira
 dermatite
 descomposición [diarrea]
 desmaio [esvaecemento]
 desvarío [delirio, alucinação]
 diabete
 diarrea [descomposición]
 difteria
 dor/dolor
 drogadicción [toxicomanía]
 eccema
 embolia
 encefalite
 erisipela
 eructo [arroto]
 esbirro [espirro]

esgarro [esputo, gargallo]
 espasmo
 espiña [gran da cara]
 espirro [esbirro]
 espulla [verruga]
 esputo [esgarro, gargallo]
 esvaecemento [desmaio]
 falecemento [morte, pasamento]
 fátiga [cansazo, canseira]
 febre [quentura]
 flato [gases]
 flegmón
 frieiras
 fungos
 furuncho [brumeiro]
 gangrena
 gargallo [esputo, esgarro]
 gases [flato]
 gota
 gran
 gripe [influenza]
 hemofilia
 hemorraxia
 hemorroides [almorrás]
 hepatite
 hernia
 ictericia
 incubación
 indigestión
 infarto
 infección
 inflamación
 influenza [gripe]
 insolación
 insomnio
 intoxicación
 laña [corte]
 larinxite
 lepra

lombrigas
 loucura [tolaría, tolemia]
 lumbago
 malaria [paludismo]
 malestar
 manía [teima]
 maniotas
 mareo
 menopausa
 miopía
 mocos
 molestia
 morte [falecemento, pasamento]
 neurose
 olleiras
 orizó [tirizó]
 paludismo [malaria]
 papeiras
 parálise
 paranoia
 paraplexia
 pasamento [falecemento, morte]
 pneumonia [pulmonía]
 poliomielite
 proído [prurito, comechón]
 prurito [proído, comechón]
 pulmonía [pneumonía]
 psicose
 quentura [febre]

rabia
 rabuñadura
 raña [sarna]

Léxico

raquitismo
rasquizo [carraspeira]
reuma
rinite
rouquén [afonía]
rubéola
sarabullo
sarampelo [xarampón]
sarna [raña]
sida
sífilis
síncope
sinusite
teima [manía]
tétano
tifo
tirizó [orizó]
tise [tuberculose]
tolaría [loucura, tolemia]
tolemia [tolaría, loucura]

tose
tose ferina
toxicomanía [drogadicción]
tuberculose [tise]
úlcer
uñeiro
urticaria
varicela
varices
variola [vexigas]
verrua [espulla]
vertixe
vexiga [ampola, bocha]
vómito
xaqueca
xarampón [sarampelo]
xordeira

Lesións

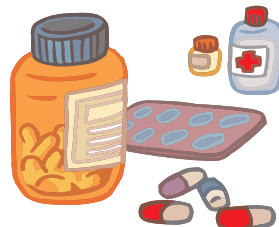
bostela [carapola]
cabaleiro [cabalo, postura]
cabalo [postura, cabaleiro]

calo
cambra
carapola [bostela]
cicatriz
contusión [golpe, mancadura]
corte [laña]
croque [pote]
chaga
distorsión [escordadura, torcedura, luxación]
escordadura [luxación, distorsión, torcedura]
ferida
fractura [rotura]
golpe [mancadura, contusión]
hematoma [negrón, mazadura]
luxación [escordadura, torcedura, distorsión]
mancadura [contusión, golpe]
mazadura [negrón, hematoma]
negrón [hematoma, mazadura]
postura [cabaleiro, cabalo]
pote [croque]
pústula
queimadura
rotura [fractura]
torcedura [escordadura, luxación, distorsión]

Instrumentos, medicamentos e accións para a curación

agulla de sutura
agulla de inxección
alcohol [alcol]
alcol [alcohol]
algodón
ampola
amputación
análise
analxésico [calmante]
anestesia
angarellas [padiola]
anteollos [lentes]
antibiótico
apócema

apósito
auga oxigenada
autopsia
bálsamo [ungüento]
biopsia
caixa de urxencias
calmante [analxésico]
cataplasma
cicatrización
cirurxía
compresa
comprimido [pastilla, píula]
contagotas
contaxio
convalecencia
cullerada
cura
curación
desinfección
diagnóstico
dieta [réxime]
doazón
ecografía
escaiola [xeso]
esparadrapo
estetoscopio [fonendoscopia]
estribeira
extirpación
extracción
fármaco [medicamento, menciña, medicina]

férula
fomento
fonendoscopia [estetoscopio]
frega [freta]
freta [frega]
gasa
intervención
inxección

laxante [purgante]
lentes [anteollos]
masaxe
medicación
medicamento [menciña, fármaco, medicina]
medicina [fármaco, menciña, medicamento]
menciña [medicamento, fármaco, medicina]
muleta
narcótico
operación
padiola [angarellas]
pastilla [comprimido, píula]
píula [pastilla, comprimido]
pinzas
pomada
prescripción
prevención [profilaxe]
profilaxe [prevención]
prótese
purgante [laxante]
radiografía
receita
reconstituínte
réxime [dieta]
sonda
soro
supositorio
termómetro
transfusión
transplante
tratamento
ungüento [bálsamo]
vacina
vacinación
venda
vitamina
xarope
xeso [escaiola]
xiringa
Profesionais e pacientes
alergólogo/a
analista
anestesista
asistente/a
boticario/a

[farmacéutico/a]
calista
cardiólogo/a
cirurxián/á
comadroa [matrona, par-
teira]
compostor/ora
curandeiro/a [menciñeiro/a]
dentista [odontólogo/a]
dermatólogo/a
dietista
doador/ora
doente [enfermo]
endocrinólogo/a
enfermeiro/a

enfermo [doente]
estomatólogo/a
farmacéutico/a
[boticario/a]
fisioterapeuta
forense
homeópata
masaxista
matrona [comadroa, par-
teira]
menciñeiro/a [curandeiro/a]
neurocirurxián/á
neurólogo/a
oculista [oftalmólogo/a]
odontólogo/a [dentista]
oftalmólogo/a [oculista]
óptico/a
otorrinolaringólogo/a
parteira [comadroa, matro-
na]
pediatra
podólogo/a
practicante/a
psicólogo/a
psiquiatra
puericultor/ora
radiólogo/a
reumatólogo/a

terapeuta
tocólogo/a
traumatólogo/a
urólogo/a
xinecólogo/a

Adxectivos

arrefriado/a [constipado/a]
canceríxeno/a
canso/a [fatigado/a]
cardíaco/a
constipado/a [arrefriado/a]
coxo/a
curable
daniño/a [nocivo/a]
débil [feble]
démico/a
discapacitado/a
doente [enfermo/a]
doloroso/a
dorido/a
enfermo/a [doente]
eivado/a [tolleito/a]
endémico/a
enfermizo/a
esbrancuxado/a [pálido/a]
fatigado/a [canso/a]
feble [débil]
febril
ferido/a
forte
gástrico/a
grave
hemofílico/a
hepático/a
hereditario/a
ileso/a
incurable
indemne
indispuesto/a
infeccioso/a
infectado/a
inmune
insalubre [insán/insá]
insán/insá [insalubre]
insomne
intestinal
leve
magoado/a [mancado/a]
mancado/a [magoado/a]
medular

mortal
nocivo/a [daniño/a]
óseo/a
pálido/a [esbrancuxado/a]
parapléxico/a
prexudicial
san/sa [saudable]
sanitario/a
saudable [san/sa]
tetrapléxico/a
tolleito/a [eivado/a]
tóxico/a
venenoso/a
vírico/a

Verbos

abafar [afogar, acorar, asfi-
xiar]
acorar [asfixiar, afogar,
abafar]
afectar
afogar [asfixiar, acorar,
abafar]
agrarar(se) [empeorar]
agripar(se)
aliviar
amputar [cortar]
analizar
anestesiar
aplicar
asfixiar [afogar, acorar,
abafar]
asistir
atacar
atragoar(se)
auscultar
coidar
constipar(se) [arrefriar(se)]
contaxiar
convalecer
cortar [amputar]
coser
crebar [partir, fracturar]
curar [sandar]
danar(se)
desinfectar
desmaiar(se) [esvaecer(se)]
diagnosticar
doar
doer
empeorar

Léxico

encamar
enfermar
enquistar(se)
enxesar
esbirrar [espírrar]
escordar [luxar, torcer]
espírrar [esbirrar]
esvaecer(se), [desmaiar(se)]
extirpar
extraer [tirar, sacar]
falecer [finar, morrer]
finar [falecer, morrer]
ferir(se) [mancar(se)]
fracturar [partir, crebar]
golsar [vomitar, trousar]
hospitalizar
incubar
inchar
infectar(se)
intoxicar(se)
inxectar
luxar [escordar, torcer]
mancar(se) [ferir(se)]
marear(se)
medicar(se)
mellorar
morrer [falecer, finar]
operar
padecer
partir [crebar, fracturar]
picar [proer]
previr
proer [picar]
queixar(se)
radiografar
receitar
respirar
restablecer(se)
sacar [extraer, tirar]
salvar(se)
sandar [curar]
sangrar
sufrir
tirar [sacar, extraer]
torcer [luxar, escordar]
trousar [vomitar, golsar]
tusir
vacinar
vomitar [golsar, trousar]
xaxuar

—Actividades

1. Identifica, por escrito, as dez diferenças entre o debuxo A e o debuxo B.

Diferenzas

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

2. Selecciona entre estas palabras as que se corresponden con cada unha das definicións posteriores.

*incisivo - indemne - intanxible - intacto
insomne - invulnerable - insalubre - inmune*

- Que desenvolve medios de defensa, naturais ou adquiridos, contra un axente infeccioso ou tóxico. →
- Que non sufriu dano ou lesión a consecuencia dun suceso. →
- Que non é capaz de durmir. →
- Que non foi tocado, que non foi deteriorado. →

3. Repara no significado destes elementos léxicos de orixe grecolatina.

HEMO- → sangue

LUMBO- → costas

GASTRO- → estómago

HEPATO- → fígado

XENXIVO- → enxiva

ODONTO- → dente

DERMATO- → pel

CARDIO- → corazón

ARTRO- → articulación

RINO- → nariz

CLAUSTRO- → lugar
pechado

FOTO- → luz

-ITE → inflamación

-OSE → enfermidade

-ALXIA → dor

-RRAXIA → brotar

-SCOPIA → observación

-PLASTIA → cirurxía
reparadora

-FOBIA → medo

-LOXÍA → ciencia,
estudo

— Define as seguintes palabras tendo en conta o anterior.

- Lumbalxia:
- Artrose:
- Claustrofobia:
- Dermate:
- Odontoloxía:
- Gastroscoopia:
- Cardioplastia:
- Hemorraxia:

— Ofrece outras palabras que combinen ou posúan estes mesmos elementos léxicos.

.....
.....
.....

Actividades

4. Asocia cada verbo ao significado que lle corresponde. Formarás así seis series de sinónimos.

*perecer - operar - proer - curar - falecer - comer
golsar - picar - trousar - repoñerse - vomitar - morrer
intervir - finar - restablecerse - sandar - mellorar*

Practicar unha operación cirúrxica a alguén.				
Recuperarse progresivamente dunha doenza.				
Ter de novo saúde, deixar de ter unha doenza.				
Sentir unha sensación molesta de ardor ou comechón na pel que incita a rascarse.				
Lanzar pola boca algo que estaba no estómago.				
Deixar de vivir.				

5. Relaciona, con frechas, as voces cultas de doenzas e lesións cos nomes populares que lles corresponden.

Nome técnico ou culto

amigdalite

constipado

ampola

hemorroides

luxación

influenza

prurito

hematoma

afonía

varíola

Nome popular

negrón

bocha

arrefriado

almorrás

proído

anxinas

rouquén

gripe

vexigas

escordadura

— Crea un breve texto no que introduzas, con sentido, palabras das expresións anteriores.

.....

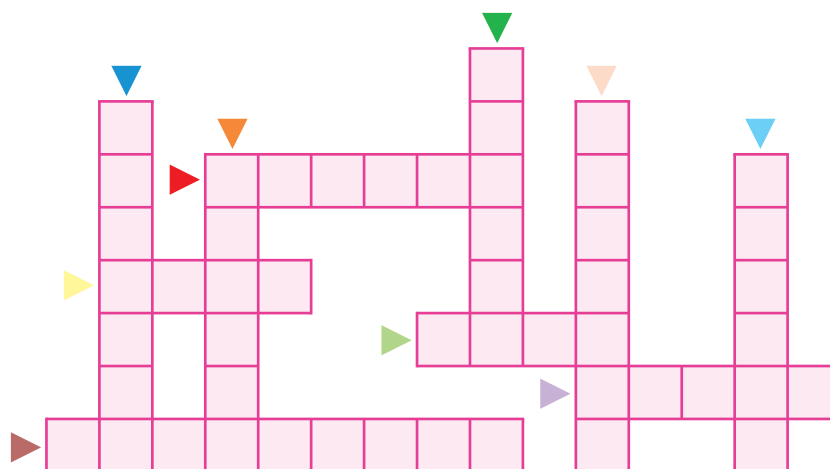
.....

.....

.....

6. Resolve este encrucillado.

▶ Lesión nos dentes que destrúe o esmalte debido a unha falta de calcio. ▶ Dor forte de cabeza. ▶ Saída repentina e con ruído do aire contido nos pulmóns, producida cando se irritan as vías da respiración. ▶ Que causa dano, prexudicial. ▶ Cesamento definitivo da menstruación coa conseguinte perda da capacidade reprodutiva.	▶ Que actúa dentro do intestino, abrandando as feces e estimulando a súa expulsión. ▶ Persoa que doa algo, en particular un órgano, sangue... ▶ Pertencente ou relativo a un virus. ▶ Relativo á febre. ▶ Enfermidade da pel que se caracteriza pola formación de espiñas e grans.

7. Reescribe estas oracións corrixindo as interferencias do castelán que conteñen.

- O doutor recetoume un medicamento para evitar que sinta vértigo.
.....
- Hai que levar a Xurxo ao médico: non para de estornudar e di que ten escalofríos.
.....
- O xogador lastimouse nun xeonllo e foi retirado do campo en camilla.
.....
- O avó non quixo poñer a vacina contra a gripe e agora leva dous días resfriado.
.....
- Esa dieta que fas é unha loucura: aiunar en días alternos ten que ser perxudicial.
.....
- Xusto onde agora teño ese grano tan grande antes tiña un arañazo.
.....
- O neno atragantouse cun anaco de algodón que collera do botiquín.
.....

Actividades

8. Asocia cada unha destas palabras co seu significado.

*febre - pulmonares - gripe - calafríos - cardíacas - arrefriado
asma - síntomas - incubación - tose - espirros - vacina - prescripción*

- Alteracións do organismo que revelan que este padece unha enfermidade. →
- Enfermidade infecciosa respiratoria, de orixe vírica, caracterizada por febre, tose, malestar, inflamación das vías respiratorias... →
- Indicación de certo tratamento ou medicamento como remedio contra unha doenza. →
- Afección leve das vías respiratorias a consecuencia da exposición á humidade e ao frío e caracterizada por tose, espirros, secrecións nasais... →
- Desenvolvemento dun organismo que produce unha enfermidade infecciosa desde que comeza a xestarse ata que se manifesta. →
- Relativas ao corazón. →
- Aumento anormal da temperatura do corpo. →
- Saída súbita e ruidosa, pola boca, do aire dos pulmóns, producida pola irritación das mucosas das vías respiratorias. →
- Expulsións bruscas e ruidosas, pola boca e polo nariz, do aire dos pulmóns por causa da irritación das mucosas nasais. →
- Relativas aos pulmóns. →
- Tremores bruscos e sensación de frío que, ás veces, acompañan a febre nunha enfermidade. →
- Substancia que, introducida no corpo, fai que este produza anticorpos contra certas enfermidades causadas por virus ou bacterias e quede inmunizado. →
- Enfermidade crónica caracterizada por unha diminución aguda da capacidade bronquial e que produce ataques de dificultade respiratoria, con tose, espasmos, sensación de afogo... →

— Usa as palabras anteriores para completar adecuadamente este texto.

Piden un especial coidado dos anciáns contra a gripe

Coincidindo co inicio das campañas de vacinación da por parte das comunidades autónomas, o Ministerio de Sanidade e Consumo recomenda a antigripal nos grupos de risco para prever a enfermidade e evitar complicacións máis graves.

Sanidade lembrou que, ao ser un proceso vírico, o tratamento con antibióticos non é eficaz e só se deben tomar baixo médica, para evitar a aparición de resistencias bacterianas.

Para a temporada 2004-2005, a Comisión de Saúde Pública do Consello Interterritorial do Sistema Nacional de Saúde fixo fincapé en que se deben mellorar as coberturas de vacinación nas persoas de 65 ou máis anos e coñecer e mellorar as coberturas de vacinación nos outros grupos de risco recomendados. Os grupos de risco aos que se lles recomenda a vacina son persoas de 65 ou máis anos de idade, nenos e adultos con enfermidades crónicas ou (incluíndo nenos con); nenos e adultos que precisasen seguimento médico periódico ou hospitalización no ano precedente.

A gripe é unha enfermidade de curso agudo. O período de é de 48 horas cunha variación entre un e sete días. Con todo, algúns dos da gripe acostuman durar entre dúas e tres semanas. Transmítese polas segregacións respiratorias a través da e os Os principais síntomas son: alta de ata 39 graos centígrados, , dor de cabeza, dores musculares, prostración, espirros, tose intensa e persistente, rinorrea, lagrimexo e farinxite leve. Durante a temporada de gripe, cuxa máxima incidencia ocorre nos meses de outono e inverno, os síntomas doutras afeccións respiratorias poden ser confundidos coa gripe, como o común.

Galicia Hoxe, 2-10-2004 (adaptación)